

Torah from Around the World

*De Eeuwige zal macht aan zijn volk verlenen,
de Eeuwige zal zijn volk zegenen met vrede.*

Tehilliem 29:11

Sjabbat 6 april 2024/27 Adar II 5784, Sjabbat haChodesj, Sjemini, Wajikra/Leviticus 9:1 -

11:47

Tanach blz. 212 - 219

Haftara: Ezra 7:1 - 28

Tanach blz. 1657 - 1659

Vertaler: Paula Reisner

Commentaar: **Blu Greenberg** is een Amerikaanse schrijfster op het gebied van vrouwen en jodendom.

[Oorspronkelijke Engelse tekst](#)

De Diepste Reactie van Liefde

waarom Aharon zweeg na de dood van zijn zoon

Heel Israël is een koninkrijk van priesters (Sjemot 19:6). Sommigen onder hen zijn priesters der priesters. Bovenaan de priesterpiramide staat Aharon, de *cohen gadol* (hogepriester). De cohen gadol beschikt over aanzienlijke macht

en verantwoordelijkheid. Hoewel alles nieuw is - en er geen modellen bestaan die hij kan volgen - vervult Aharon zijn rol met grote bekwaamheid en waardigheid als hij de eerste offers aan God brengt.

In sidra Sjemini, bevinden we ons op een opwindend moment bij Aharon en zijn familie. Het is het hoogtepunt van de achtste dag van de inwijding van de Misjkan - Tabernakel.

Opgetogen en blij zegenen Aharon en zijn zonen het volk - en de glorie van God verschijnt voor iedereen. Een vuur van hemelse oorsprong verteert de offers in hun geheel; de mensen vallen op hun aangezicht van ontzag en liefde voor God. De blijdschap van Aharon moet zeker overweldigend zijn geweest.

Plots verandert het tafereel in een van intens verdriet. Hoewel het hen niet opgedragen was, doen Nadav en Avihoe, de oudste zonen van Aharon, wierook in de offerpannen en brengen het als offergave. Onmiddellijk springt een steekvlam van God eruit en verteert hen. Aharon is er kapot van. Deze twee zonen waren eminente jongemannen: ze werden waardig geacht om de berg Sinaï te beklimmen in een heel prestigieuze volgorde - na Mosjee en Aharon, en vóór de zeventig oudsten - en waardig om deel te nemen aan het feestmaal waarbij Gods aangezicht werd getoond (Sjemot 24:1, 9-11).

Misdaad en Straf?

Wat was er mogelijk gebeurd? Het is moeilijk te begrijpen. Was dit een straf van God of een willekeurig ongeluk? Welke misdaad hadden ze wellicht begaan die zo gruwelijk was, dat de dood door een steekvlam gerechtvaardigd was? Misschien handelden ze uit enthousiasme en verlangen om te dienen. Misschien waren ze eenvoudig overweldigd door de pure blijdschap om in de aanwezigheid van God te zijn - en wensten ze alleen maar het ontzag in het hart van de mensen te vergroten. En zelfs als ze zich schuldig hadden gemaakt aan het niet tot in detail volgen van Gods woord, had hun vader Aharon dan niet genoeg krediet in zijn schatkist van goede daden? Had er niet na wikken en wegen een mildere straf opgelegd kunnen worden zoals die aan andere onverlaten in de Tora werd opgelegd?

Toch, ondanks het feit dat ze al het andere naar behoren hadden uitgevoerd en voor een glorieus Tabernakelfeest hadden gezorgd, ondanks de verdienste van hun vader of van henzelf, werden ze in een oogwenk gedood.

Toen ik opgroeide deelde mijn Tora-leraar op de middelbare school, Mar Yerushalmi, aan zijn leerlingen ondubbelzinnig mee, dat Nadav en Avihoe gestraft waren voor het ernstige vergrijp van eten op een plek waar ze dat niet

mochten doen. Telkens wanneer een leerling in de klas betrappt werd op het kauwen van kauwgom terwijl we Tora met Rashi-commentaar bestudeerden, herinnerde Yerushalmi diegene aan Nadav en Avihoe.

Aan de ene kant suggereerde deze vrome leraar dat de zonen schuldig waren en verdienden wat ze kregen; aan de andere kant was het vergelijken van hun misdaad met het kauwen van kauwgom door een tiener in de verkeerde omgeving, zijn manier om subtiel te suggereren aan een klas van beïnvloedbare teenagers, dat ook hij voelde dat de straf niet bij hun overtreding paste.

De tekst uit de Tora leert ons dat Mosjee met dezelfde kwestie worstelt in een poging een verklaring te vinden. Hij wilt zijn geliefde broer en beste vriend troosten, maar hij zorgt ervoor zijn verantwoordelijkheid als leider, die het volk moet leren om Gods wetten te volgen, niet te ontlopen. 'Dit bedoelde de Eeuwige toen hij zei: "Door degenen die in mijn nabijheid verkeren, toon ik mijn heiligheid." ' (Wajikra/Leviticus 10:3). De delicate boodschap van Mosjee aan het volk en zijn enige troost aan Aharon is dat dit geen willekeurige daad was, maar een vonnis dat werd opgelegd aan degenen, die het dichtst bij God stonden, aan wie dus een hogere standaard wordt opgelegd.

Aharons Stoïcisme

Wat was Aharons reactie? Twee simpele woorden: *wajidom Aharon* ("En Aharon zweeg."). Het woord *wajidom* betekent meer dan zich stil houden: wajisjtok. Aharon reageerde met een diepe, verpletterende stilte, een verbijsterde stilte, een geschokte stilte. Hij rechtvaardigt het wrede vonnis niet door zijn zonen de schuld te geven en hun lot te aanvaarden als straf voor hun overtreding. Toch komt hij ook niet in opstand of protesteert hij tegen Gods handeling. Totale stilte.

Aharons reactie is de diepst menselijke en religieuze reactie op de realiteit dat er momenten zijn dat goede mensen onterecht sterven of omkomen in tragedies, die willekeurig, schokkend lijken, zonder rechtvaardiging, en zonder dat er iets is om de pijn en het verlies van hen die liefhebben te verzachten.

Een Persoonlijke Les in Stilte

Een paar jaar geleden, in 2002, kwam mijn geliefde zoon JJ, 36 jaar oud, om het leven tijdens het fietsen in Israël. Hij was de avond ervoor gearriveerd om met het hele gezin de feestdagen te vieren en was met zijn broer aan het fietsen om zijn zus in Zichron Yaäkov te bezoeken, toen een jonge chauffeur met grote snelheid door het gele licht reed en JJ in één klap van het leven beroofde. JJ hield van Israël, familie, Jodendom, atletiek, God, de natuur en het leven; en hij vierde al deze liefdes toen zijn leven werd uitgedoofd.

Toen mijn man en ik *sjiwwwe* zaten kwamen de meeste mensen zonder vooropgestelde agenda of uitleg, alhoewel enkelen - met goede intenties en compassie - God probeerden te rechtvaardigen of het verlies te verzachten in een poging het betekenis te geven. "Hij was zo geliefd, dat God hem aan Zijn zijde wilde hebben" was zo'n poging, waarop ik bij één zo'n gelegenheid, - niet in staat mij in te houden - reageerde met: "Maar wij op Aarde hebben hem harder nodig!" De meeste mensen begrepen in hun diepste hart, dat er niets was, wat het kon rechtvaardigen, niets dat de pijn kon compenseren of de klap kon verzachten en zij bleven wijselijk zwijgen. En wij waren zelf stil, aangezien er geen woorden waren om uit te spreken, die er enige betekenis aan konden geven.

Soms komen vrome mensen uit religies, die een leven-na-de-dood aanhangen, in de verleiding om te zeggen dat de overledene "op een betere plek is - een beter leven heeft in een betere wereld". Of ze komen in de verleiding om te suggereren dat er een of andere zonde of fout of oordeel moet zijn geweest waardoor dit lot het slachtoffer heeft getroffen. Zulke mensen kunnen de gedachte niet tolereren dat het gebeurde niet te rechtvaardigen is, want het schendt hun diepste overtuigingen over goed en kwaad, beloning en straf. Zij moeten op de een of andere manier een realiteit intern rationaliseren en rechtvaardigen om de wereld weer in het juiste evenwicht te brengen.

De Joodse wetten van rouwverwerking, die zo voortreffelijk zijn afgestemd op de behoeften van de rouwendenden, bepalen dat de bezoeker niet mag spreken totdat de rouwende spreekt. Ik had altijd gedacht dat het doel van dat voorschrift was om ervoor te zorgen dat het gesprek zou vloeien in de richting waar de rouwende het nodig heeft. Maar ik begrijp nu dat de halacha (Joodse wet), die de geruststellende bezoeker opdraagt zich stil te houden een andere functie dient: om te waarschuwen voor het opgeven van een rationele reden voor het overlijden. De diepere menselijke religieuze reactie is stil te zijn, te leven met de contradictie, en te bevestigen, dat we niet een betekenis aan de tragedie moeten opdringen. Soms is de diepste reactie van liefde die van stilte.

Oorspronkelijk uit: The Torah: A Women's Commentary, geredigeerd door Tamarah Cohn Eskenazi en Andrea L. Weiss (New York: URJ Press and Women of Reform Judaism, 2008).